

SWEDSECS DISCIPLINNÄMND

BESLUT 2020-07-16
2020:42SwedSec Licensiering AB
Licenshavaren**BESLUT**

Disciplinnämnden återkallar licenshavarens licens från dagen för detta beslut till och med den 15 juli 2021.

SKÄLBakgrund

Licenshavaren var vid tiden för de aktuella händelserna anställd som ställföreträdande kontorschef hos ett anslutet företag och innehavare av aktiv licens hos SwedSec Licensiering AB ("SwedSec"). Hans licens är numera vilande.

Företaget har anmält att licenshavaren bl.a. har hanterat kontanta betalningar och kreditärenden i strid med företagets regler.

Med hänvisning till företagets anmälan har SwedSecs disciplinutskott överlämnat ärendet till disciplinnämnden och föreslagit att licenshavarens licens återkallas.

Företaget har anfört i huvudsak följande:

Licenshavaren har, under perioden augusti 2018–april 2019, vid 14 tillfällen tagit emot sammanlagt ca 250 000 kr i kontanter från en kollega. Insättningarna är avvikande i sig men de avviker även från registrerad kundkänedom. Licenshavaren har trots detta utfört betalningar för kollegans räkning utan att dokumentera kontanternas ursprung, uppdatera kundkänedom eller registrera transaktionerna såsom avvikande. Tillvägagångssättet tyder på att avsikten varit att dölja att det varit frågan om kontanthantering. Kontanterna har, i stället för att först sättas in på kollegans konto, använts för att direkt återbetala blancolån, göra inbetalning på en faktura eller andra bankgirobetalningar. På grund av detta har

transaktionerna inte visats som avvikande utifrån registrerad kundkänedom i företagets monitoreringssystem.

Licenshavaren uppger i sin inlägga till SwedSec att han var av uppfattningen att företagets regler innebar att belopp under 100 000 kr inte kräver särskild dokumentation. Det finns emellertid inget i företagets instruktioner som undantar belopp under 100 000 kr från dokumentationskravet. Det ska tilläggas att licenshavaren årligen har deltagit i företagets utbildning om förhindrande av penningtvätt och finansiell kriminalitet. Utbildningarna ger en klar bild om vilka regler som gäller inom området.

Licenshavaren har vidare i maj 2018 tagit emot 48 000 kr i kontanter från en av företagets kunder. Kontanterna har satts in på kundens konton i företaget utan att, såsom instruktionen föreskriver, insättningen har markerats som en kontantinsättning och utan att kontanternas ursprung har dokumenterats. Licenshavaren har också i september 2019 bokat ett kontantuttag om 80 000 kr från ett konto tillhörande samma kund utan att markera detta som ett kontantuttag. Licenshavaren har känt till att kunden har utretts av såväl Skatteverket som Ekobrottsmyndigheten då han handlagt och besvarat deras förfrågningar i augusti 2018, november 2018, februari 2019 och maj 2019. När kunden i maj 2019 fick en ankommande utlandsbetalning på motsvarande 3,7 miljoner kronor från Kina registrerade licenshavaren detta som en avvikande transaktion. Som underlag bifogade licenshavaren ett underlag i form av ett "Promissory note", ett skuldebrev. Handlingen är inte undertecknad av långivaren och namnunderskriften på den plats där kunden ska ha undertecknat handlingen avviker kraftigt från kundens namnunderskrift på andra handlingar i företaget. Utredningen visar även att licenshavaren inte har fått underlaget av kunden utan detta har skickats med e-post från en kollega.

Licenshavaren har också i augusti och oktober 2019 vid fyra bokade möten utfört transaktioner åt en iransk medborgare som företaget vid två tidigare tillfällen – i juni och augusti 2019 – nekat att bli kund på grund av att tillfredsställande kundkänedom inte kunnat uppnås. Det var licenshavaren som meddelade kunden det senare av de båda besluten; licenshavaren visste alltså att personen nekats att bli kund. Iran är ett land som bedöms ha en högre risk för penningtvätt och finansiering av terrorism och i relation till vilket det råder omfattande internationella sanktioner. Licenshavaren har även löst in avier som kunden kommit med för insättning på konton i andra institut, utan dokumentation om vem som är kontohavare eller vad transaktionerna avser.

Slutligen har licenshavaren på olika sätt hanterat kreditärenden på ett felaktigt sätt.

Licenshavaren har under perioden maj 2018–juli 2018 betalat ut bostadskrediter till kunder som helt saknat anknytning till såväl kontorets som regionens verksamhetsområde. Han har i fyra fall beviljat bolån till kunder som bott och arbetat i en annan stad för finansiering av

bostad. I tre av fallen avviker den inkomst som bokkalkylen beräknats på från den taxerade inkomsten till den grad att bokkalkylen annars skulle visat underskott. I två av fallen stämmer inte de intyg som bifogats med vad som framgår av ansökan och heller inte med vad som kommer in på kundens konto. I det tredje fallet får kunden inte in sin lön på konto i företaget men intygen som bifogats visar inte en varaktig inkomst motsvarande den som använts i bokkalkylen.

Licenshavaren har också under perioden maj 2019–oktober 2019 betalat ut krediter till ett stort antal kunder som helt saknat anknytning till kontorets verksamhetsområde.

I två fall har licenshavaren beviljat och betalat ut lån utan säkerhet (blancolån) till privatpersoner där den inkomst som använts i bokkalkylen kraftigt avviker från den taxerade inkomsten och där inkomsten inte styrkts på annat sätt. I det ena fallet uppgår befintligt kreditengagemang till över 5 000 000 kr men detta har inte räknats med i bokkalkylen utan enbart det tillkommande blancolånet om 250 000 kr. Kunden saknar konton i företaget. I det andra fallet har licenshavaren beviljat och betalat ut ett blancolån om 150 000 kr till kunden. Trots att löneinsättningarna på kontot är oförändrade har den inkomst som använts i bokkalkylen i det närmaste dubblats. Kundens namnunderskrift på skuldebrevet avviker markant från de andra handlingar som kunden har undertecknat i företaget. Kunden var, baserat på användandet av kundens kreditkort, heller inte i Sverige vid det tillfälle då skuldebrevet ska ha undertecknats. Utredningen visar även att licenshavaren, efter att ha skrivit ut skuldebrevet, skickat det med e-post till en kollega på det kontor där han tidigare arbetade.

Vid två tillfällen i augusti 2019 har licenshavaren betalat ut krediter utan ett korrekt kreditbeslut, eller i strid med villkor förenade med kreditbesluten. Han saknade i båda fallen egen kreditbeviljningsrätt som täckte engagemanget vilket innebar att han överträdde sina befogenheter inom kreditprocessen.

Det är korrekt att licenshavarens handlande inte förorsakat företaget till dags dato någon kvantifierbar skada. Det har emellertid lett till att företaget tagit kreditrisker som inte varit förenliga med företagets kreditinstruktion och heller inte affärsmässigt betingade enligt företagets syn på lämplig risk. Licenshavarens bristande hörsamhet för företagets interna regelverk och regler för att förhindra finansiell kriminalitet har också inneburit en risk för företagets anseende. Regelöverträdelserna har varit av sådan art och omfattning att licenshavaren har lämnat sin anställning i företaget.

Licenshavaren har beretts tillfälle att yttra sig över företagets anmälan och har genom sitt ombud anfört i huvudsak följande.

Det är riktigt att han genomfört kontantinsättningar för en kollega men det bestrids att de är avvikande i sig eller avviker från reglerna om kundkännedom. Han bedömde dem som

normala transaktioner. Kollegan hyrde ut sin fastighet till en hyresgäst som betalade kontant. Kollegan har visat upp hyreskontrakt som underlag för kontanternas ursprung och en skattedeklaration som visar att han betalar skatt för inkomsten. Eftersom han hade tagit del av underlaget hyste han ingen misstanke om att pengarna skulle ha varit föremål för eller utgjorde ett led i penningtvätt. Det är inte heller visat att det förhöll sig på det viset. Skulle det förekommit tecken på misstänkt penningtvätt hade han inte genomfört insättningarna. Licenshavaren var av uppfattningen att företagets regler innebar att belopp under 100 000 kr inte krävde särskild dokumentation. Han tog därför ingen kopia på underlaget. Han har inte som påstås försökt att dölja att det var fråga om kontanthantering eftersom han visste att kontanterna syns i kassans eljournal och således inte kan döljas. Tillvägagångssättet vid kontanthantering, att utföra betalningar med kontanta medel, är något som förekommer på kontoret och är inte avvikande i något avseende. Det var insättaren som gav instruktioner om hur insättningarna skulle göras och det fanns ingen anledning att reagera över att pengarna hamnade på en närståendes konto eftersom deras ekonomi var nära sammankopplad.

Det har visat sig att han har brutit i dokumentationen, men det måste beaktas att det berodde på att han missuppfattat gränsen för när dokumentationskravet inträder. Han har genom anmälan fått detta klart för sig. Vad gäller insättningarna och pengarnas ursprung har han lämnat en förklaring.

När det gäller insättning av kontanter m.m. beträffande en viss kund kan licenshavaren inte minnas de aktuella transaktionerna. Om insättningen på 48 000 kr respektive uttaget på 80 000 kr handlar om kontanter och det inte är markerat så har han helt enkelt missat att göra en sådan markering. Markeringarna är lätt att missa och de har inte uteslutits med avsikt. Hans agerande har i detta fall samma förklaring som fallet ovan, dvs. att han missuppfattat gränsen för när dokumentationskravet rörande kontanthantering inträder. I och med anmälan är han införstådd med vilken gräns som gäller. Han har inte brutit mot reglerna med avsikt. Att transaktionerna inte registrerades som kontanter är ett rent misstag. Utlandsöverföringen har han registrerat som avvikande enligt företagets regler men inte reflekterat över att skuldebrevet eller transaktionen i sig skulle vara behäftad med några felaktigheter i fråga om avvikande namnteckningar eller likande. Det bestrids att han, bortsett från det eventuella misstaget med att inte markera att insättningen respektive uttaget handlat om kontanter, agerat i strid med regelverket rörande den aktuella kunden.

Beträffande den iranske medborgaren är det korrekt att han nekats att bli kund i företaget på grund av att företaget inte godtagit hans ID-handling som grund för att han ska bli kund i företaget och ha ett konto där. ID-handlingen är däremot godkänd av Migrationsverket som giltig identitetshandling vilket även stämde av gentemot Migrationsverket. Den iranske medborgaren har sökt asyl i Sverige och arbetade under asylprocessen hos svensk arbetsgivare från vilka avierna härrör. Avierna har inbetalats på annan kunds konto i företaget eftersom den iranske medborgaren inte hade ett eget konto. Personen uppvisade ett

arbetsgivarintyg samt hade löneutbetalningsavier som var utfärdade av en svensk bank, vilket betyder att medlen gått via svensk bank. Ursprunget av kundens medel bedömdes därför vara väl styrkt. Det ska inte spela någon roll vid bedömningen av medlens ursprung om det rör sig om en befintlig kund eller inte. Inte heller ska det spela någon roll om kunden har utländsk bakgrund, i detta fall en asylsökande iransk medborgare med tillstånd att arbeta i Sverige.

Licenshavaren gjorde därför bedömningen att transaktionerna inte träffades av reglerna om penningtvätt och finansiering av terrorism. Det är inte heller i efterhand visat att transaktionerna strider mot dessa regler. Att en person nekas att bli kund i företaget och att lösa in avier för samma person är två olika saker. Han är av uppfattningen att en person som nekats att bli kund trots det kan få hjälp med att lösa in en utbetalningsavi.

För en korrekt bedömning av de olika kreditärendena är det viktigt att känna till vilken situation han befunnit sig i. Under den tid som krediterna lämnades var han kundansvarig för över 1 000 privatkunder. Han hade omfattande chefsuppgifter. Han ägnade stor tid till att stärka kontorets kreditkvalitet, som vid den tiden inte ansågs vara tillräckligt bra. Utöver det stöttade han sitt gamla kontor som vid den tiden hade många kundärenden och saknade ställföreträdande chef.

På kontoret fanns ytterligare en person som var anställd att hantera privatkrediter. Den personen var under upplärning av honom och inte självgående. Han var under en extrem hög arbetsbörda under den period de aktuella krediterna gavs. Han hade i praktiken kvar arbetet som privatrådgivare med omfattande kundansvar, han var samtidigt tillförordnad ställföreträdande kontorschef och hade ansvar för att lära upp ny personal samt hantera administrativa arbetsuppgifter.

Han vet inte exakt vilka ärenden som företaget refererar till i anmälan. Han tillbakavisar att företaget i detalj har gått igenom alla ärenden under de refererade mötena. Under mötena frågade internrevision om ärenden som vid det laget var tolv månader gamla och om detaljer som han inte hade möjlighet att minnas. Han har varit tillmötesgående i mötena med internrevision. Frågorna var dock av ledande karaktär, sannolikt i syfte att bekräfta internrevisionens egna hypoteser om ärendena. Han har inte medgett de omständigheter som företaget hävdar i sammanhanget. Det kan tilläggas att internrevision ifrågasatte upplägg även i ärenden som han stämt av med sin närmaste chef eller i ärenden som dåvarande kontorschef handlagt.

Han kan därför inte bemöta företagets påståenden i detalj. Han medger dock att det på grund av den höga arbetsbelastningen kan ha begåtts vissa fel, vilket han beklagar.

Han har inte känt till att det enligt företagets regelverk var fel att lämna krediter åt kunder utanför kontorets verksamhetsområde. Han hade genom sin chef fått uppfattningen att om en kund vände sig till kontoret var det tillräckligt för att uppnå s.k. anknytning och därmed var det i sin ordning att hjälpa kunden. Några fel har inte heller tidigare uppmärksammats genom den obligatoriska dualitetskontroll som alltid sker vid kreditgivning, genom påpekande av chef eller genom den process för kvalitetsgranskning som finns i företaget. Att han har gett kredit åt kunder utanför kontorets verksamhetsområde måste alltså ses mot bakgrund av att han stämt av detta med sin dåvarande chef och att de dualitetskontroller som sker inte gett signaler om att det skulle vara mot reglerna. Han har i efterhand uppmärksammats på reglerna och förstått att han agerat fel.

Företaget tar upp fem fall där man i efterhand sett att det finns brister i bokalkylen. Det handlar främst om avvikelser från uppgiven inkomst i kalkylen jämfört med taxerad inkomst. Han medger att det kan ha blivit fel i vissa bokalkyler bestående i främst diskrepans mellan uppgiven och taxerad inkomst. Att kunders faktiska inkomst avviker från taxerad inkomst är inte ovanligt och förekommer när kunden exempelvis varit sjukskriven eller bytt arbete. Att uppgiven inkomst och taxerad inkomst kraftigt avviker från varandra är inte heller ovanligt i kredithantering.

Att han hanterat skuldebrev i strid med företagets regler tillbakavisas.

Vidare tar företaget upp två fall där utbetalning av kredit skett utan att det finns ett korrekt kreditbeslut eller i strid med villkor förenade med kreditbesluten samt att han överskridit sina befogenheter. Det är korrekt att han överskridit sitt kreditmandat. Det har dock inte skett med avsikt.

De eventuella bristerna är sådana som dualitetskontrollen eller kvalitetsgranskningen borde ha fångat upp. Han har inte tidigare fått något påpekande eller signaler om att företaget hade synpunkter på handläggningen. Inte i något av kreditärendena eller de övriga ärendena har han agerat uppsåtligt felaktigt eller för att någon ska erhålla en kredit eller annan förmån som denne inte skulle ha rätt till. Det är inte heller visat att företaget eller någon annan drabbats av skada på grund av hans agerande. Det är korrekt att han och företaget träffat en överenskommelse om anställningens avslutande.

Sammanfattningsvis vidgår licenshavaren att det förekommit brister i handläggningen. En bidragande orsak är att han haft en extremt hög arbetsbörda. Hade inte arbetsbördan varit så stor hade han fått bättre stöttning än den som lämnats och hade riktlinjerna varit tydligare hade flera av överträdelserna kunnat undvikas. Han har inte haft för avsikt att bryta mot reglerna. Han har uteslutande agerat i företagets och kundernas intresse. Varken företaget eller någon kund har lidit skada på grund av hans agerande. Han har själv inte haft någon vinning av agerandet. Att dra in licensen mot bakgrund av det inträffade är en för drastisk

åtgärd varför ärendet bör kunna stanna vid en varning eller på sin höjd en temporär indragning av licensen.

Överväganden

Ingen av parterna har begärt muntlig förhandling. Disciplinnämnden har tagit del av handlingarna i ärendet.

Disciplinnämnden gör följande bedömning.

När det gäller hanteringen av de kontanter som kom från en kollega framgår det av företagets regler för kontanta insättningar och betalningar att kompletterande information som inhämtats i samband med en transaktion ska dokumenteras. Licenshavaren har, enligt egen uppgift, tagit del av underlag avseende kontanternas ursprung. Detta har inte dokumenterats. Han har därmed brutit mot företagets regelverk för kontanta insättningar och betalningar. Det kan emellertid inte anses visat att licenshavaren agerat i syfte att dölja transaktionerna.

Företaget har vidare anmält licenshavarens hantering av två kontanttransaktioner och en större utlandsbetalning gällande en viss kund. Enligt anmälan har licenshavaren i två fall – en kontantinsättning om 48 000 kronor och ett kontantuttag om 80 000 kronor – underlåtit att markera att det varit fråga om kontanttransaktioner. Detta har inte ifrågasatts av honom. Han har därmed brutit mot företagets regelverk för kontanta insättningar och betalningar. Enligt disciplinnämndens mening borde kontantinsättningen vidare ha föranlett åtgärder för att kontrollera pengarnas ursprung. Några sådana åtgärder vidtogs inte. Också det underlag som fanns avseende den större utlandsbetalning till kunden som gjordes i maj 2019 borde, inte minst med hänsyn till att kunden utreddes av myndigheterna, ha föranlett ytterligare kontroller. Licenshavaren har i dessa delar brutit mot företagets riktlinjer om åtgärder mot finansiell kriminalitet.

Licenshavaren har vidare utfört transaktioner åt en person som nekats att bli kund i företaget på grund av att tillräcklig kundkännedom inte förelegat. Han har i denna del agerat i strid med bedömningar gjorda av företagets centrala avdelning för förebyggande av finansiella brott. Hans agerande måste – också med beaktande av vad licenshavaren har anfört – anses stå i strid med företagets regler om kundkännedom i nyss nämnda riktlinjer om åtgärder mot finansiell kriminalitet. Under alla förhållanden borde han, innan han bistod personen, ha stämt av sina åtgärder med nyss nämnda avdelning för förebyggande av brott.

Licenshavaren har därtill hanterat kreditärenden i strid med företagets regler. Han har bl.a. betalat ut lån till kunder som inte haft anknytning till verksamhetsområdet och i flera fall har det förelegat olika typer av brister i det underlag som bolånekalkylen har grundat sig på. I två fall har utbetalning vidare skett på ett felaktigt sätt. I dessa fall saknade licenshavaren tillräckligt kreditmandat. Åtgärderna strider mot företagets kreditinstruktion och dess instruktion avseende bokalkyler i kreditärenden.

Sammantaget har licenshavaren gjort sig skyldig till upprepade och i flera fall allvarliga överträdelser av företagets regler. Företagets regler har stöd i lag, i Finansinspektionens föreskrifter och i Svenska Fondhandlareföreningens vägledning till etiska riktlinjer i värdepappersinstitut. Flera av överträdelserna rör regler som syftar till att förebygga bl.a. penningtvätt och finansiering av terrorism. Överträdelserna är spridda över mer än ett års tid och i ett fall har han – även om han har förklarat varför han gjorde på det sättet – agerat närmast direkt i strid med ett av företaget fattat beslut om att neka en person att bli kund i företaget. Även om överträdelsernas svårhet varierar är de sammantaget av sådan karaktär att licenshavarens licens ska återkallas. Med hänsyn till att det inte är visat annat än att de allvarligare överträdelserna har sin grund i felbedömningar respektive otillräcklig noggrannhet – och att överträdelserna till någon del också kan antas ha sin grund i en stor arbetsbörda – kan emellertid återkallelsen, om än med tvekan, göras tidsbegränsad. Tiden för återkallelsen bör bestämmas till den maximala tid som regelverket tillåter.

På disciplinnämndens vägnar

Petter Asp

I nämndens beslut har deltagit justitierådet Petter Asp, civilekonomen Ragnar Boman, direktören Kajsa Lindståhl, f.d. chefsjuristen Jan Persson och justitierådet Kristina Ståhl.